

Sunne kommuner – WHO's norske nettverk

Innspill til nasjonal handlingsplan for å nå bærekraftsmålene

Sunne kommuner er et nettverk av kommuner og fylkeskommuner som setter folkehelse høyt i sin samfunnsplanlegging, og har en helhetlig tilnærming til helse. Vi er en del av WHO's europeiske Healthy Cities-nettverk. Gjennom over 25 år med nettverkssamarbeid og kunnskapsdeling på internasjonalt, nasjonalt og lokalt nivå har vi opparbeidet unik og verdifull innsikt og kompetanse i tilrettelegging for en helsevennlig – og dermed bærekraftig - samfunnsutvikling.

Investering i folkehelse og sosial bærekraft – en forutsetning for et bærekraftig samfunn

Skal vi realisere visjonen om en bærekraftig fremtid må vi snakke mer om *sosial bærekraft*. En befolkning med god helse og livskvalitet er samfunnets viktigste kapital. Likevel har den sosiale bærekraftdimensjonen lenge befunnet seg i skyggen av både økologisk og økonomisk bærekraft. Resultatet av en fortsatt nedprioritering av det sosiale perspektivet kan bli økt ulikhet og sosial uro, utrygghet og manglende tillit til styresmaktene¹. Å jobbe for mer rettferdige og inkluderende samfunn er avgjørende for å nå bærekraftsmålene.

Sosial bærekraft og folkehelse har mange synergier og felles målsettinger. Vi mener at regjeringens nasjonale handlingsplan både bør styrke og hente kompetanse fra folkehelsefeltet. Vi vil trekke frem særlig tre områder fra folkehelsearbeidet som bør prioriteres for å nå bærekraftsmål 3, 11 og 17:

- Utjevning av sosiale helseforskjeller
- Samskaping og medvirkning
- Tverrsektorielt samarbeid

Utjevning av sosiale helseforskjeller

Skadelige levevaner, psykisk uhelse og sosiale forskjeller i levealder og livskvalitet blir trukket frem som noen av Norges utfordringer knyttet til bærekraftsmål 3 – god helse og livskvalitet. Disse utfordringene har ofte rot i unødvendige og urettferdige forskjeller i sosiale, økonomiske og miljømessige levekår. Skal vi lykkes med å utjevne disse forskjellene må vi snakke mindre om

---

¹ Bergsli og Hofstad, 2017, s. 44

levevaner og mer om strukturene rundt enkeltmennesket – oppvekst, levekår, miljø, utdanning og tilknytning til arbeidsliv.

God helse skapes der vi lever livene våre, og kun ved å jobbe helsefremmende og forebyggende innenfor alle samfunnssektorer kan vi legge til rette for gode og bærekraftige liv. Det vil gi oss mindre helseutgifter, bedre samfunnsøkonomi og høyere grad av tillit og livskvalitetⁱ.

Samskaping og medvirkning

Tilgang til grønne områder og trygge offentlige rom er viktige faktorer for å oppnå gode lokalsamfunn. Men fysiske faktorer og planleggingsverktøy er ikke tilstrekkelige for å sørge for sosial bærekraft i og mellom nabolagⁱⁱ. Vi må involvere innbyggerne i avgjørelser som påvirker dem og stedet de bor, og gjøre dem i stand til å delta i samfunnsutviklingen.

Folkehelsefeltet har i flere år jobbet med samskaping og medvirkning som verktøy. Det er slik vi finner gode og innovative løsninger på komplekse og tverrsektorielle samfunnsproblemer, og styrker samarbeidet mellom det offentlige, det private og sivilsamfunnet. I tillegg ser vi at når relevante aktører i lokalsamfunnet gis makt og mulighet til å innta en lederrolle bygges robusthet og sterkere lokalsamfunn. Det i seg selv bidrar til å skape sosialt bærekraftige lokalsamfunnⁱⁱⁱ.

Tverrsektorielt samarbeid

God folkehelse har lenge vært et etablert mål utenfor helsesektoren, og folkehelsefeltet har derfor lang fartstid med å jobbe på tvers av sektorer, myndigheter, sivilsamfunn og innbyggere.

Vi vil derfor oppfordre regjeringen til å se til og ta lærdom av organiseringen på folkehelsefeltet for å realisere bærekraftsmål 17 – samarbeid for å nå målene. Samtidig opplever mange kommuner at siloinndelingen på statlig nivå er en barriere for å jobbe tverrsektorielt. Samtlige departementer bør derfor forplikte seg til å jobbe for økt samarbeid, og ta i bruk virkemidlene de rår over for å bidra til helsefremmende og sosialt bærekraftige samfunn.

ⁱ Bergsli og Hoftstad, 2017, s. 43-44.

ⁱⁱ Bergsli og Hofstad, 2017, s. 61

ⁱⁱⁱ Weiss et al, 2016, s. 8